

Imatge del Memorial de les Camposines, al terme de la Fatarella. FOTO: A. CARALT

Un refugi del silenci

A. CARALT @ANDREUCARALT

En direcció a Ascó, Lleida, a tocar d'una benzinera, un cartell suficient indica el camí.

El motor del cotxe de 75 cavalls busca una sortida digna després de donar voltes i voltes per l'asfalt roent de les revirades i solitàries carreteres de la comarca.

S'apaga la monòtona ràdio i el contacte del vehicle, però llavors retrona eixordador el ventilador esgotat d'acumular hores subministrant aire fred per enganyar la calor insuportable del mes de juliol. Si algú està a la zona, s'haurà assabentat segur de l'arribada.

Però aquí no hi ha ningú, quasi mai hi ha ningú, tot i que és un espai molt viu. Ca-

da cop que s'hi torna algú hi ha passat.

És un refugi, per allunyar-se de la massificació, escapar del sol, també de les tempestes sobtades de mitja tarda d'estiu i per escoltar el silenci. I recordar, obvi.

Tot i que el silenci absolut és car de sentir. Cada trenta segons, aproximadament, s'escolta el so semblant a un trabuc. Monòton, mecànic. No és el d'un caçador.

Memorial de les Camposines és el nom de l'indret, al terme municipal de la Fatarella, Terra Alta. Té ombra i molta història. Fou inaugurat a mitjans de la dècada passada per recordar els soldats morts i desapareguts durant la batalla de l'Ebre l'estiu i tardor de 1938, un

terrible enfrontament bèl·lic amb milers de víctimes dels dos bàndols.

Actualment s'hi llegeixen prop de 1.400 noms, sempre acompanyats de flors dipositades per germans, fills, nebots, néts o besnéts. N'hi ha de catalans, de la resta de

l'Estat i, fins i tot, de cognom estranger.

De manera privada, en silenci, els familiars han omplert d'història l'espai de memòria al llarg de l'última dècada.

Missatges i fotografies

Hi han penjat a les plaques i a la paret contigua fotografies dels éssers estimats, dibuixos, cartes, flors, moltes flors, naturals i de plàstic, missatges dins una botella... Per a molts d'ells és l'únic espai on poder plorar la pèrdua, molt sentida malgrat el pas inexorable del temps.

La visita a les Camposines sempre és una sotragada per als que banalitzen la cruesa d'una guerra o simplement l'ignoren.

Cada any, la Generalitat de Catalunya hi organitza un acte, a la tardor, sense aquesta calor, i inaugura una nova placa, amb 40 noms més de soldats desapareguts. Els familiars hi són convidats i després d'un acte protagonitzat sovint per l'íntima música de Bach els entreguen un clavell per dipositar-lo sobre la placa. Els clavells hi romanen durant setmanes fins que es marceixen i entrat l'hivern cauen a terra, d'on són recollits.

L'espai per a la placa d'enguany ja està reservat, i encara n'hi ha més per als anys vinents, malauradament.

Al costat dels noms, en una habitació tancada amb clau utilitzada com a ossari, s'emmagatzemen caixes amb restes humanes d'aquests soldats recuperades en els últims anys dels camps i boscos d'aquestes comarques.

La Generalitat ha anunciat recentment que aviat extraurà el seu ADN amb l'objectiu de creuar-lo amb el perfil genètic dels familiars i poder retornar així les restes si s'assoleix algun positiu.

Molts mantenen aquesta esperança. Mentre, en silenci, hi porten flors i expliquen als més petits la llunyania història d'aquell besavi o besavi que va morir en aquella batalla tan cruel.

El so del trabuc continua, monòton, inalterable. No és un caçador, segurament és el d'un aparell per espantar els ocells i foragitar-los de malmetre els cultius, potser de fruita dolça.

S'acosta un vehicle, pel mateix camí. Són una parella, d'uns 70 anys, un d'ells fill d'un dels desapareguts inscrits. Hi porten flors i supervisen el bon estat de l'espai històric.

El fill treu de la cartera un paper, petit i usat, amb les dades personals i el destí militar del seu pare. L'haurà mostrat infinitat de vegades de la cartera per exhibir-lo i demanar si algú en té alguna referència.

.....
Cada any la Generalitat col·loca una placa amb 40 nous noms
.....